

Fag:	Tegnspråk – modul 1
Kode:	TG109MOD1
Studiepoeng:	9
Vedtatt:	Vedtatt av Avdelingsstyret i møte 25. september 2008 (sak A20/08)

Studieplanens inndeling:

1. Innledning
2. Mål for studiet
3. Målgruppe og opptakskrav
4. Faglig innhold og organisering
5. Vurderingsordning
6. Pensum og kunnskapskilder

1. Innledning

Om tegnspråk

Norsk tegnspråk er et minoritetsspråk utviklet i døvemiljøet i Norge. Språket er et visuelt og gestuelt språk med egen grammatisk oppbygging. Det riktige navnet på språket til den døve minoriteten i Norge er **norsk tegnspråk**, og det skiller seg fra andre lands tegnspråk som for eksempel svensk teckenspråk, British Sign Language og Deutsche Gebärdensprache. I vanlig dagligtale blir språket kalt tegnspråk. Tegnspråk som fag er forholdsvis nytt i Norge. Men selve språket har lenge vært brukt der døve har vært samlet, og det finnes dokumentert i snart 200 år. Tegnspråk tilbys nå med egne fagplaner i grunnskolen, videregående skole og i høyere utdanning.

Tegnspråk i opplæringssystemet

Tegnspråk ble brukt i undervisning av døve ved enkelte døveskoler i det nittende århundret, men fra siste halvdel av 1800-tallet og fram til 1970-tallet har undervisningen i hovedsak foregått etter orale metoder. Tegnspråk var språket elevene snakket seg imellom i døveskoler og internat, og som voksne døve benyttet i omgang med hverandre i døveforeninger og i andre organisasjoner for døve.

Da lærerne begynte å bruke tegn i undervisningen av døve elever på 1970-tallet, benyttet de først enkelttegn som skulle ledsage ord i det talte norske språket. Etter hvert som tegnspråkforskningen viste at tegnspråk var et naturlig utviklet språk med egne grammatiske særtrekk, skjedde det en grunnleggende endring i forståelsen av døve som en språklig minoritet. I dag er norsk tegnspråk både undervisningsspråk og undervisningsfag, og tospråkighet (i norsk tegnspråk og norsk) er målet for opplæringen av døve barn og unge.

Fra og med 1997 har døve barn og unge med tegnspråk som førstespråk rett til opplæring i og på tegnspråk. Dette har fått konsekvenser for opplæringen av døve, deres familier og andre som omgås tegnspråkbrukere. Blant annet er opplæring i tegnspråk blitt en viktig del av tilbudet til foreldre til døve og tunghørte barn, og i den språklige opprustningen av lærere for døve.

Døve fikk rett til tolketjeneste i begynnelsen av 1980-tallet, og utover i 1990-årene kom reformer i forhold til læreplanverket for grunnskole og videregående opplæring som sikrer rett til opplæring i og om tegnspråk.

Tegnspråk i høyere utdanning

Språkets status og språkbrukernes rettigheter krever at kompetanse i tegnspråk må bygges opp hos mange ulike grupper og på ulike forvaltningsnivå i samfunnet. Tegnspråk kan være starten på et utdanningsforløp for studenter som ønsker å kvalifisere seg til for eksempel tolkeutdanning. Men faget kan også tas som videreutdanning etter en fullført profesjonsutdanning, f.eks. lærerutdanning eller teologisk utdanning.

Tegnspråkfaget slik det er beskrevet i denne studieplanen, er en praktisk innføring i norsk tegnspråk. Det legges stor vekt på at det er et studietilbud til de som ønsker å få en innføring i å kommunisere på tegnspråk. Ut over opplæring i og om tegnspråk, sikter studiet på å øke forståelsen for kulturelt mangfold og for livssituasjonen til ulike grupper døve og tunghørte.

2. Mål for studiet

Studentene skal

- ha utviklet enkle kommunikative ferdigheter i norsk tegnspråk
- ha tilegnet seg grunnleggende kunnskaper om norsk tegnspråk
- kjenne til døves kultur og historie

Studiet er beskrevet i forhold til både språklig kompetanse og kulturell kompetanse. Den praktiske opplæringen i tegnspråk skal vektlegges.

Språklig kompetanse

Målområdet omfatter både utvikling av språklige ferdigheter, innsikt i språkbruksregler og kjennskap til språkets struktur og oppbygging. På slutten av studiet skal studentene kunne forstå og selv delta i helt enkle samtaler om hendelser i dagliglivet.

Hovedmomenter

Studentene skal

- ha utviklet sin evne til og bevissthet om visuell oppmerksomhet
- ha utviklet tegnspråkferdigheter på et grunnleggende nivå
- ha kjennskap til grunnleggende språklige trekk i tegnspråk
- ha tilegnet seg noe kompetanse for språklig samhandling med tegnspråkbrukere
- kunne ta i bruk virkemidler fra drama og mime som kan bidra til å visualisere kommunikative uttrykk

Kulturell kompetanse

Målområdet omfatter emner som utviklingen av tegnspråk i og utenfor døveskolene, døves historie, kultur og organisasjoner, og deres kamp for likestilling og rettigheter i samfunnet.

Hovedmomenter

Studentene skal

- ha noe kjennskap til døves kultur og historie
- ha kjennskap til hvordan tegnspråk har fått status som eget språk
- ha kjennskap til døve som språklig og kulturell minoritet

3. Målgruppe og opptakskrav

Målgruppe

Studenter i sitt tredje år på Program for Audiografutdanning, Bachelorgrad i Audiologi.

Opptakskrav

- Fullført de to første årene av Bachelorgrad i audiologi.
- Annen relevant utdanning innen fagfeltet

4. Faglig innhold og organisering av studiet

Organisering

Utdanningen organiseres som en fulltidsstudium over 6 uker. Studiet er beskrevet i forhold til 2 kompetanseområder, språklig kompetanse og kulturell kompetanse. I arbeidet for å nå de beskrevne målene er arbeidsformer som prosjektarbeid, problembasert læring og opphold i tegnspråklige miljø sentrale. Den praktiske opplæringen i tegnspråk skal vektlegges. De seks ukene skal være et språkbad for studentene og bidra til at gruppen blir kjent med hverandre.

Arbeidsformer

Tegnspråk er et ferdighetsfag som krever svært mye praktisk språktrening. Denne treningen vil i stor grad være basert på kommunikativ undervisning. Teoriundervisningen i tegnspråk skal være en støtte for praktisk utprøving av setningsstrukturer og språkfunksjoner. I alle sammenhenger der det er naturlig, vil studentene læres opp til og oppfordres til å ta i bruk informasjons- og kommunikasjonsteknologi. For å oppnå tilstrekkelig tegnspråkkompetanse er det derfor nødvendig at studentene deltar aktivt i tegnspråklige miljø.

Ekskursjoner til arrangement og aktiviteter i døvemiljøet inngår i studiet.

5. Vurderingsordninger

Vurderingsordningene er utarbeidet for å gi student og Høgskole fortløpende informasjon om studentens faglige og personlige utvikling, studieforløp og – framgang, samt utdanningens kvalitet. Hensikten med vurderingsordningene er å sikre brukere, pårørende og offentlighet at studenten har tilegnet seg de kunnskaper og ferdigheter som fagplanen forutsetter.

Vurderingsordningene er utarbeidet med utgangspunkt i

- Gjeldende Lov om universiteter og høyskoler
- Gjeldende Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

Tilstedeværelse

Det er obligatorisk studiedeltakelse i den praktiske tegnspråkundervisningen.

Avsluttende vurdering

- Individuell muntlig eksamen

Eksamen vurderes med bestått/ikke bestått.

6. Pensum og kunnskapskilder

Bergh, Grete (2004). [Norsk tegnspråk som offisielt språk](http://www.abm-utvikling.no/publisert/abm-skrift/tegnsprak.pdf). Oslo, ABM-utvikling.
Tilgjengelig fra: <http://www.abm-utvikling.no/publisert/abm-skrift/tegnsprak.pdf>

Breivik, Jan Kåre (2000). Døve - funksjonshemmede eller kulturell minoritet? I Romøren, Tor Inge (red.) [Usynlighetskappen : Levekår for funksjonshemmede](#) s. 83-103. Oslo, Akribe.
(Finnes i Kompendium 1, TG160)

Erlenkamp, Sonja (2002). *Lærings- og undervisningsmateriell relatert til tegnspråk (LURT)* kap 1 – 3 <http://lurt.alt.hist.no/>

Ohna, Stein Erik (1996). Å være døv i en hørende verden. *Nordisk tidskrift för dövundervisningen*, nr 2, 53-66. (Finnes i Kompendium 1, TG160)

[TegnStart.1](#) (2004). Trondheim, Møller kompetansesenter.

[TegnStart.2](#) (2004). Trondheim, Møller kompetansesenter.